

۹۱ / ۷ / ۲۴

جلسه ۱۹

حقیقت و مجاز

دوشنبه

سال سوم

اول:

تبادر

اشکال و جواب مرحوم آخوند در مورد تبادر (۱)

اشکال دور:

چگونه تبادر علامت است در حالیکه اگر علم به وضع نداشته باشی، معنا متبادر نمی شود.

پس:

اگر علم به وضع متوقف بر تبادر باشد، تبادر هم متوقف بر علم به وضع است، پس دور است

اشکال و جواب مرحوم آخوند در مورد تبادر (۲)

تبادر یا تبادر عند العالم است و یا تبادر عند اهل المحاوره

در فرض اول:

علم تفصیلی ← موقوف بر تبادر است

تبادر ← موقوف بر علم اجمالی است

در فرض دوم:

علم جاهل ← موقوف بر تبادر عند العالم است

تبادر عند العالم ← موقوف بر علم عالم

١. عند العالم بها

٢. عند المحاوره

تبادر

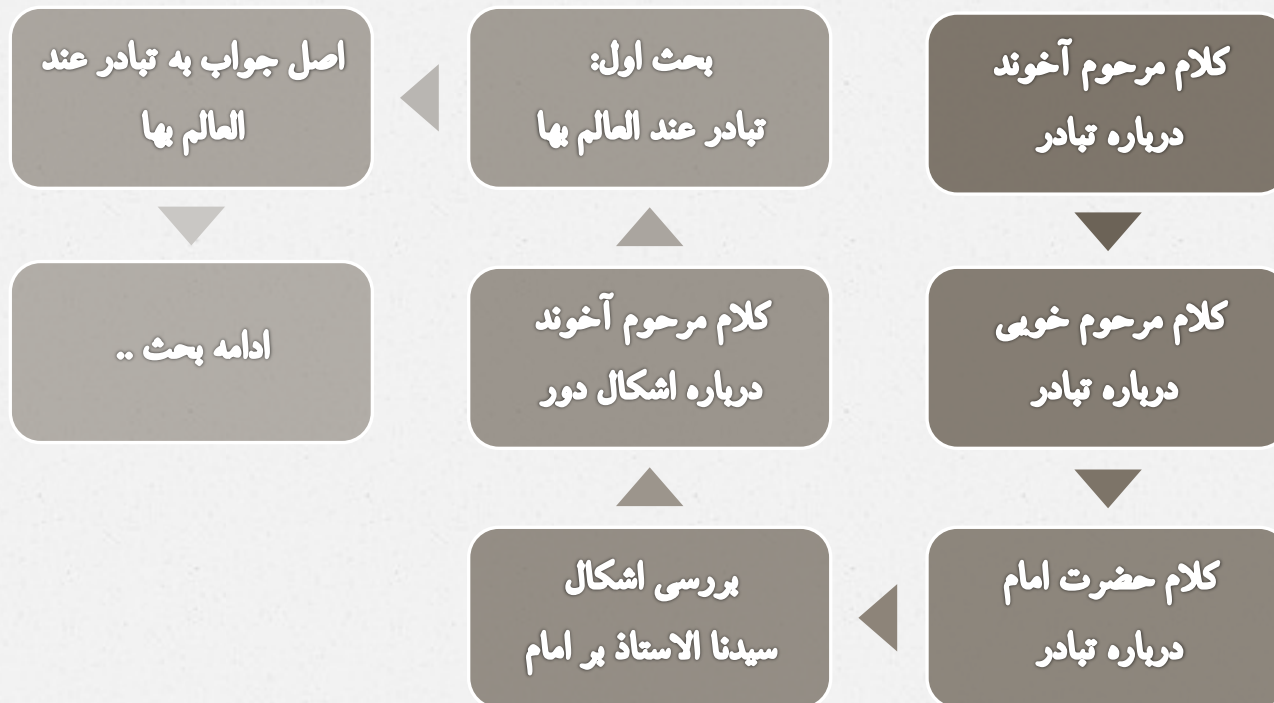
اصول جواب در بحث تبادل عند العالم

علم اولیه «علم به حقیقت» است و علم ثانویه «علم به علم حقیقت» است

**

پس متعلق علم اولیه، حقیقت است
و متعلق علم ثانویه علم به حقیقت است

سیر بحث در بحث تبادر

سه معنا برای «علم اجمالی»

۱. علم بسیط (در مقابل علم مرکب)

۲. علم اجمالی مورد بحث در اصول (مرکب از علم و جهل)

۳. علم اجمالی مورد بحث در فلسفه (اجمال فوق تفصیل)

دو تقریر دیگر از اشکال دور در بحث «تبادر»

۱. لزوم لغویت

اگر علم به وضع داریم، تبادر حاصل می شود
لذا لغو است با تبادر بخواهیم به دنبال علم به وضع باشیم

۲. لزوم تحصیل حاصل

اشکال آیت الله بهجت بر مرحوم آخوند

اگر مراد آن است که به واسطه تبادر، معنای معلوم ولی فراموش شده، به یاد آید:
در این صورت، تبادر، علامت حقیقت نیست و باعث علم تفصیلی نشده است

ما می گوئیم

مرحوم آخوند:

سابقاً می دانست ولی نمی دانست که می داند و به وسیله تبادر «می داند که می داند».

مرحوم بهجت:

«می دانست و می دانست که می داند» و بعد فراموش کرد و الآن باز به یاد آورد

اشکال شهید صدر بر مرحوم آخوند

مقصود از تبادر چیست؟

الف. اگر مراد از تبادر، **تحصیل اصل علم** است
در این صورت : **اشکال دور** هست (یعنی باید قبلاً علمی بوده باشد)

ب. اگر مراد از تبادر، **تبدیل علم اجمالی به علم تفصیلی** است
در این صورت : **احتیاجی به تبادر نداریم و با توجه و استعلام علم تفصیلی حاصل می شود.**

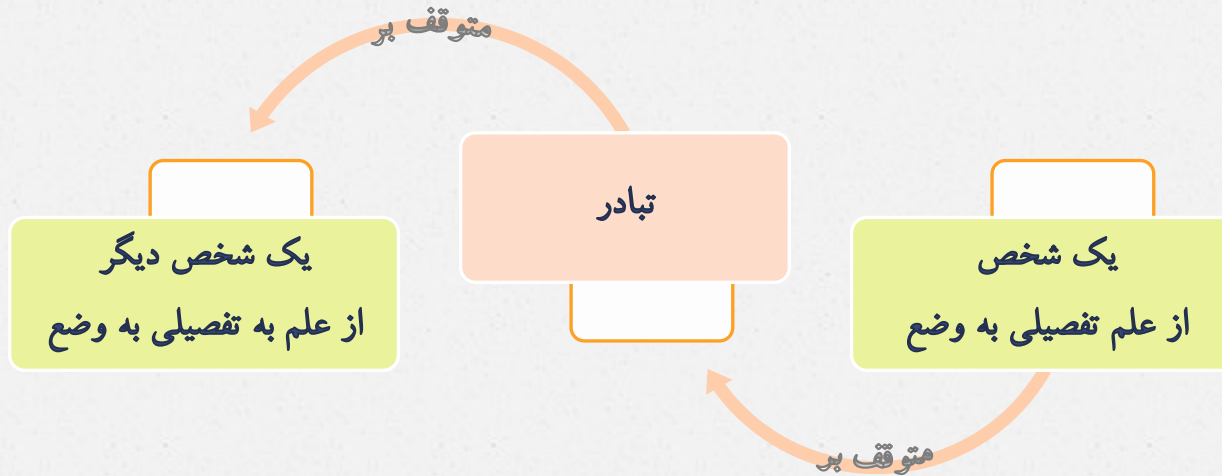
ما می گوئیم

مراد از تبادر «تبدیل علم تفصیلی به علم اجمالی» است
و تبادر چیزی غیر از توجه و استعمال نیست

اشکال مرحوم عراقی به اشکال دور

علمی که از تبادر حاصل می شود غیر از علمی است که تبادر وابسته به آن است
چرا که: این دو علم، **دو شخص** از صورت علمیه هستند

پاسخ حضرت امام به اشکال تبادر

علم تفصیلی یعنی «مکشوف شدن تفصیلی یک شیء». معقول نیست یک شیء دو مرتبه، نزد عالم بالتفصیل مکشوف باشد!

ما دو چیز داریم :

۱. «صورت ذهنیه» = می تواند در ذهن متعدد باشد
۲. «کشف از واقع» = نمی تواند در ذهن متعدد باشد

از میان این دو آنچه متوقف علیه تبادر است، «کشف از واقع» است

اشکال بر حضرت امام

«کاشف بودن» و «صورت ذهنیه» **عین** هم هستند
اگر کاشفیت تکرار نشدنی است، صورت هم واحد است